

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

Германські мови

УДК 81 '23.116.6

Мельник Н. І.

доктор педагогічних наук,

доцент кафедри іноземної філології

факультету лінгвістики та соціальних комунікацій

Національного авіаційного університету

<https://orcid.org/0000-0002-6641-0649>

ОСОБЛИВОСТІ ДИВЕРГЕНТНОСТІ БРИТАНІЗМІВ У АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті досліджено особливості визначення сутності дивергенції у лінгвістичному контексті та представлено її класифікацію. Автором визначено, що сутність поняття «дивергентність» полягає у варіантному лексичному використанні значення, функції та морфологічних властивостей понять (словосполучень чи сталих виразів) між двома мовами; дивергентність проявляється у мовознавстві через фонологізація варіантів фонем, позиційну зміну звуків, алофонічна розбіжність у межах однієї фонемі та через мовну еволюцію. Встановлено, що «лексико-семантичні дивергенти» утворюються в рамках даного національного варіанту англійської мови, взаємодіють з його загальний англійське значеннями, розширюючи при цьому семантичну структуру слова. Автор виокремлено та уточнено значення терміну «британізм», який визначено як основну форму запису англійського слова характерна для англомовних лінгвістичних джерел.

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

З'ясовано, що чинниками дивергентності в англійській мові слугують соціокультурні зміни в суспільстві та історичний поступ мови, у національному варіанті мови лексика пристосовується до потреб нації, і в результаті в семантичній структурі слова з'являються нові локально-марковані значення.

У статті також проаналізовано особливості змістових зв'язків дивергентних значень в семантичній структурі багатозначних слів у англійській мові та встановлено, що вони характеризуються як суспільним розвитком так і взаємовпливом лексичних, семантичних, граматичних та інших явищ в мові. Автором з'ясовано, що дивергентність поділяється на імплікаційні (когнітивний аналог реальних зв'язків сутностей об'єктивного світу) та класифікаційні (спільність сутностей об'єктивного світу, що виявляється певними ознаками) зв'язки між поняттями. Встановлено, що класифікаційні зв'язки переважають над імплікаційними, а серед класифікаційних зв'язків пріоритетним є гіпер–гіпонімічний зв'язок. Аналіз змістовних зв'язків дивергентних значень в семантичній структурі багатозначних слів в макросистемі англійської мови дозволяє на наступних етапах дослідження виявити культурно–специфічні когнітивні моделі, що лежать в основі формування дивергентів і визначення загальних тенденцій розвитку полісемії в умовах макросистеми англійської мови.

Ключові слова: *дивергенція, лексико-семантичний дивергент, британізми, дивергентні зв'язки, семантична структура.*

Постановка проблеми. Теорія і практика перекладу англійської мови засвідчує широкий спектр розбіжностей та варіантів інтерпретації та розуміння понять, термінів, фразеологічних зворотів як на різних

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

граматичних, так і на екстра–граматичних рівнях. В цьому аспекті перекладачу чи мовцю важливо знати різні типи розбіжностей (дивергентності), щоб отримати правильний переклад речень англійської на українську мову і навпаки. Переклад та інтерпретація іншомовного тексту не можлива без розуміння дивергентності та її особливостей, що забезпечують як якість перекладу, так і свідчать про компетентність особи, яка інтерпретує чи перекладає.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен дивергентності в практиці перекладу досліджувався у теорії мови та в літературі з різних теоретичних підходів з метою створення належної класифікації та систематизації [19; 20; 15; 23]. Аналіз вітчизняних (О. Деменчук [5]; О. Дубенко [6]; І. Ковальська [7]; О. Селіванова [13]) та зарубіжних дослідників (С. Мелематідоу [27]; В. Бечер, Дж. Хауз, С. Краніч [16; К. Кьойль, К. Браунмуллер [23] та ін.) свідчить, що існуючі праці частково відображають проблему дивергентності англійської мови та особливості перекладу дивергентних понять, термінів тощо. Так, в працях С. Дейв та Б. Пусек обговорюють основні класи розбіжностей перекладу [18], що запропоновані дослідницею Б. Дорр [19], та outline – інтерлінгвальний підхід, для аналізу окремих аспектів дивергентності перекладу між англійською та східно–азіатськими мовами. Дослідники Д. Гупт та Н. Чатержі обговорюють пропонують єдиний підхід до їх ідентифікації та вирішення феномену дивергентності [21]. Як свідчить аналіз, проблема дивергентності у перекладі характеризується багатоаспектністю та складністю, оскільки і досі наявні істотні розбіжності у підходах до розуміння, класифікації та сутності феномену дивергентності, водночас залишається широкий спектр питань, що залишилися поза увагою дослідників. Відтак, явище дивергентності

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

англійської мови у процесі перекладу на українську потребує більш ґрунтовного підходу до вивчення. Окремий інтерес становить зокрема класифікація англійських дивергентів, що становить мету даного аналітичного дослідження, представленого у статті.

З огляду на сформульовано мету статті доцільним буде послідовне розв'язання комплексу таких завдань: визначити сутність понять «дивергентність» та «лексико–семантичні дивергенти», уточнити значення терміну «британізми»; проаналізувати особливості змістових зв'язків дивергентних значень в семантичній структурі багатозначних слів у англійській мові; з'ясувати класифікаційні зв'язки між національним варіантом певних понять та його варіантами.

Виклад основного матеріалу. У вузькому розумінні «дивергенція» – історичне розчеплення звуків мови, обумовлене їхнім фонетичним положенням [3, с. 293]. За дослідженнями зарубіжних дослідників дивергентність у контексті дослідження мовних явищ виникає при варіантному лексичному використанні значення, функції та морфологічних властивостей понять (словосполучень чи сталих виразів) між двома мовами. Тому, навіть при наявності узагальнених словників та каталогізованих довідкових видань з готовими перекладами, явище дивергентності може спостерігатись під впливом розвитку мови у соціокультурному контексті. В більш широкому значенні дивергентність представлена у різних зарубіжних довідникових джерелах: дивергенція (лат. *divergere*–виявляти розходження) – подальше розходження, віддалення однієї від одної споріднених мов або діалектів. Поглиблення дивергенції може призводити до нового розщеплення перш єдиної мови на самостійні окремі мови [12]. Дивергенція в лінгвістиці, 1) фонологізація варіантів фонем в зв'язку з усуненням позиційних умов,

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

спочатку зумовили дане варіювання. Наприклад, в історії російської мови освіту твердих і м'яких приголосних фонем з однієї фонемі після падіння скорочених і в історії англійської мови освіту фонем s і z, f і v з позиційних варіантів однієї і тієї ж фонемі; 2) позиційне зміна звуків, аллофоніческое розбіжність в межах однієї фонемі; 3) мовна еволюція, в результаті якої діалекти однієї мови відокремлюються від ін. Діалектів цієї ж мови і утворюють самостійні мови [11]; лінгвістична "дивергентність" посилюється на один із п'яти принципів, за допомогою яких можна виявити граматизацію під час її проведення. Інші чотири – шаруватість, спеціалізація, наполегливість та категоризація. «Дивергенція характеризує поняття, яке сформувалося після певної орфо– чи фоно–зміни. Наприклад, коли лексична форма зазнає граматизації до фонемі чи афіксу, оригінальна форма може залишатися автономним лексичним елементом та зазнавати тих же змін, що і звичайні лексичні елементи [22, с. 22]. Отже, існування дивергентності перекладу ускладнює адаптацію вихідних структур до цільових структур. У процесі використання тексту ці розбіжності роблять перекладання певних одиниць між мовами непрактичним, включаючи розбір і вирівнювання на рівні слів, лексико–семантичну лексикографію та синтаксичні структури. З огляду на це важливим визначення класифікаційних особливостей дивергентів англійської мови.

Взаємодія національних варіантів (американського, британського і ін.) в макросистемі англійської мови характеризується дією тенденцій конвергенції і дивергенції [8, с. 6]. Одним з проявів тенденції дивергенції (наявності *локально маркованих дивергентів* (ЛМД) в структурі багатозначного слова в умовах національно–територіальної варіативності мови) на лексико–семантичному рівні є формування регіонально–маркованих значень в

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144–150.

структурі багатозначного слова, властивих національному варіанту (сукупність даного варіанту літературної мови і поширених в межах його ареалу територіальних діалектів [14, с. 19] англійської мови, тобто дивергентних значень. Лексико–семантичні дивергенти (ЛСД) багатозначного слова розрізняються в контексті змісту при спільності в плані вираження певного поняття [14, с. 114]. Дивергентні значення слова, що утворюються в рамках даного національного варіанту англійської мови, взаємодіють з його загальний англійське значеннями, розширюючи при цьому семантичну структуру слова.

Кінець ХХ – початок ХХІ століть ознаменовані наявністю підвищеного інтересу до явища лексичної багатозначності. Представляючи собою «конститутивне властивість мови, що впливає із самої його сутності» [14, с. 203], полісемія займає одне з центральних положень у лінгвістичних дослідженнях. Багато вчених характеризують багатозначність як універсальну властивість природних мов. Грунтуючись на результатах своїх підрахунків, Р. Лангакер ще на початку 70–х років ХХ століття вводить в лінгвістику поняття «повсюдності полісемії» в англійській лексиці в тій зв'язку, що, за його даними, понад 58% слів, зафіксованих тезаурусом П. Роже, є багатозначними [24, с. 72]. Регулярність полісемії, яка підтверджується великим емпіричним матеріалом, говорить про глибинний характер цього явища, зачіпає, на думку О.Гервей, «саму суть організації природних мов, а також людської свідомості» [4, с. 6].

Вивчення особливостей розвитку полісемії на базі дивергентних значень в рамках макросистеми національно–негомogeneous мови дозволяє більш детально розглянути процес взаємодії національних варіантів на лексико–семантичному рівні, а також розширити наше уявлення про розвиток

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

макросистеми англійської мови під впливом культурно–специфічних факторів. Завданням даної роботи є виявлення характеру змістовних зв'язків дивергентних значень, що розвиваються в структурі слова в британському варіанті англійської мови, одному з центральних його варіантів, що дає уявлення про механізми становлення регіональних значень і розвитку багатозначності слова в умовах національної поліваріантності мови.

Будучи засобом спілкування і передачі інформації в багатьох країнах, англійської мови характеризується певними відмінностями або особливостями на кожній з територій його використання, в тому числі в якості національного і офіційного державної мови. Ці відмінності мають місце в вимові, орфографії, лексики та граматики і відзначаються в літературній нормі при збереженні загальноанглійського ядра (основа). При цьому в мові взаємодіють «приватні системи, такі як ідіолект, соціальний і територіальний діалекти і літературна стандарт, в зв'язку з чим індивідуальні особливості кожної з цих систем ніколи не представлені в чистому вигляді і «жодна лінгвістична система не може бути тотожна самій собі» [9, с. 10]. Дані міркування підкріплюються прикладом лексико–семантичних дивергентних імен осіб в британському варіанті англійської мови, які існують тільки на рівні мікросистеми, яка в свою чергу є всього лише частиною всієї макросистеми англійської мови.

Лексика, будучи найбільш динамічним елементом мови, що значною мірою схильна до змін в ході розвитку суспільства [8, с. 3]. У лексиці відбиваються дрібні рухи в житті етносу. У національному варіанті мови лексика пристосовується до потреб нації, і в результаті в семантичній структурі слова з'являються нові локально–марковані значення. Таким чином, мова (в першу чергу його словниковий склад) є відображенням культури країни, в ньому проявляються і під його впливом формуються особливості

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

картини світу, характерної для даного мовного співтовариства. Утворення нових значень, пов'язане з культурно–соціальними змінами в житті народу, здійснюється під впливом екстралінгвістичних причин зміни і розвитку семантичної структури слова.

Вивчаючи змістовні зв'язку лексико–семантичних дивергентів–британізмів (основна форма запису англійського слова характерна для англословних лінгвістичних довідкових джерел [26]), важливо звернутися і до лінгвістичних причин зміни і розвитку семантики слова, які при всьому своєму різноманітті зводяться до того, що слово існує не ізольовано, а в тісному зв'язку з іншими одиницями мови. Вхідження кожної нової лексеми в систему мови супроводжується її взаємодією зі значеннями інших слів. На думку М. Маковського, «жодне значення немислимо у відриві від зовнішнього оточення», і в якості такого оточення виступає «як окрема лексема, так і окреме значення або кілька значень в межах однієї або декількох лексем» [9, с. 40]. Для виявлення особливостей змістовних зв'язків дивергентних значень в структурі багатозначних слів в рамках макросистеми АМ на базі британського варіанту було відібрано 157 полісемантів з сучасних англійських тлумачних словників, що містять лексико–семантичні варіанти зі значенням особи, марковані як *British*. Аналізу з метою встановлення їх змістовних зв'язків були піддані 263 значення в структурі 157 полісемантів, 162 з яких – дивергентні значення з позначкою *British*.

Аналіз змістовних зв'язків дивергентних значень спирається на концепцію лексичного значення і лексичної полісемії М. Нікітіна, згідно з якою в синхронному плані змістових зв'язків словозначень як відображення концептуальних зв'язків поділяються на *імплікаційні* та *класифікаційні* [10, с. 37]. Імплікаційні зв'язки понять – це «когнітивний аналог реальних зв'язків

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

сутностей об'єктивного світу, – іншими словами, зв'язків між речами, між частиною і цілим, річчю і ознакою, між ознаками речі» [10, с. 37]. Наприклад, слово *love*, має загальнийанглійське значення «*a strong feeling of caring about someone, especially a member of your family or a close friend*» та «*a strong feeling of liking someone a lot combined with sexual attraction*» має британське дивергентне значення «*someone that you feel a strong romantic attraction to*» [25, с. 963]. Очевидно, що дивергентне значення утворилося шляхом метонимического перенесення, на базі співвідношення «почуття – особистість, до якої будь-хто відчуває подібне почуття», і між зазначеними значеннями є імплікаційний зв'язок. У досліджуваному матеріалі приклади імплікаційних зв'язків британських дивергентних значень з вихідними значеннями в семантичній структурі лексичних одиниць нечисленні – лише 17 випадків, що складає 10,5% досліджуваних британських дивергентних значень.

Як стверджує М. Нікітін, об'єктивною базою *класифікаційних зв'язків* є «спільність сутностей об'єктивного світу, що виявляється певними ознаками» [10, с. 39–40]. Такі зв'язки можуть бути симілярними і гіпо–гіперономічними. Класифікаційні зв'язку концептів є розумовим аналогом розподілу ознак у сутностей об'єктивного світу [10, с. 40]. На відміну від імплікаційного типу зв'язків, зв'язок між двома концептами встановлюється в свідомості, але відображає не якусь існуючу зв'язок між відповідними сутностями, а спільність властивих їм ознак. Такі зв'язку можна назвати асоціативними [10, с. 40]. Так, лексична одиниця *snout* поряд з загальноанглійським значенням «*the long nose of a pig or a similar animal*» має дивергентне значення «*someone who gives information about criminals to the police*» [25, р. 1567]. Аналізуючи семантичні зв'язки даних словозначеній, ми виявляємо, що прямого зв'язку між довгим носом якої–небудь тварини і спецагентом немає, проте, очевидно

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

схожість функції діяльності: вишукувати, винюхувати – їжу (для тварини) і інформацію (для особи).

Симілятивний синестезичний зв'язок концептів також знаходить відображення в змістовних зв'язках дивергентних значень британізмів в досліджуваному матеріалі, наприклад, в рамках лексеми *lemon* взаємодіють п'ять ЛСД: три з них загальніанглійські: 1) *a fruit with a hard yellow skin and sour juice*, 2) *a pale yellow colour*, 3) *something that is useless because it fails to work or to work properly* і два значення в британському варіанті англійської мови, одне з яких – ім'я особи: 4) *a drink that tastes of lemons* и 5) *a silly person* [25, с. 922]. Якщо радіальний зв'язок значень № 2 і 4 з основним значенням (№ 1) видається очевидним, то встановити напрям і тип змістовних зв'язків значень № 3 і № 5 спочатку досить складно. Дані етимологічного словника [17, с. 588] допомогли простежити логічний ланцюжок розвитку значень «марна річ» (№ 3) і «дурна людина» (№ 5). Значення «марна річ» з'явилося спочатку в американському варіанті англійської мови в 1909 році в сленгу і можливо (через кримінальний сленг, в якому існувало значення «*a person who is a loser, a simpleton*») пов'язане з виразом «*to suck the juice out of a lemon*». Лимон, з якого вичавили сік, – просто шкірка з цедрою, які викидають. Так, шляхом метафоричного перенесення виникло значення «непотрібна, марна річ». Освіта значення «дурна людина» обумовлено наявністю в британському сленгу вираження «*to hand somebody a lemon*», що означало «*to pass off a substandard article as a good one*». Так, метафоричний перенос при формуванні даного значення слова *lemon* «*a substandard article*» заснований на схожості сприйняття: людина, скуштувавши лимон, неодмінно скривиться. Також він може зморщитися, відчуваючи неприємне відчуття, помітивши, що йому «всунули» другосортний товар. Формування значення «дурна людина»,

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144–150.

мабуть, засноване на даному значенні слова lemon: другосортний, що не відповідає стандарту товар – інтелектуально убога людина. Дурість дратує, змушує відчувати неприязнь до дурню, так само як і смак лимона – не найприємніший, і навряд чи знайдеться багато любителів цього кислого смаку. У цьому випадку спостерігається симілятивний синестезичний зв'язок концептів, вербалізований даними ЛСД. Приклади симілятивних зв'язків дивергентів–британізмів склали 32,1% (52 випадки).

Гіпо–гіперонімічні зв'язки встановлюються між концептами різного рівня узагальнення. Залежно від напрямку зв'язку, розрізняють зв'язки *генералізації* і *спеціалізації* [10, с. 40]. Коли старе значення відповідає родовому поняттю, а нове – одному з вхідних в нього вдвох, ми маємо справу з процесом спеціалізації (звуження значення) [2]. Прикладом зв'язків спеціалізації можуть служити взаємозв'язки між вихідним і дивергентними значеннями в лексемі *leader*: «*someone who conducts a band*» > *Br.* «*the main violin in the orchestra*» [25, с. 913], де спостерігається уточнення вихідного значення. Приклади гіпер–гіпонімічних класифікаційних зв'язків спеціалізації склали 43,8% (71 випадок) в досліджуваному матеріалі. У разі розширення (генералізації) розвиток нового значення йде в протилежному напрямку, і слово, що позначало тільки одне з видових понять, розширює своє значення до родового поняття [2, с. 65–73]. Зв'язок генералізації спостерігається в наступному випадку: *dark horse*: «*someone who is not well known, and who surprises people by winning competition*» > *Br.* «*someone who does not tell people much about themselves, but who has surprising qualities and abilities*» [25, с. 396]. Приклади гіпо–гіперонімічних класифікаційних зв'язків склали 8,6% (14 випадків) в досліджуваному матеріалі. При аналізі полісемантичності слів з британськими дивергентними значеннями іменами

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144–150.

осіб в цілому було зафіксовано 137 випадків (84,5%) класифікаційних зв'язків дивергентних і вихідних значень.

Решта 5% досліджуваного матеріалу, що подаються словниками як і у випадках полісемії, фактично є лексичними омонімами – словами, ідентичними за формою, але різними за значенням, що не мають спільних семантичних компонентів. Наприклад, брітіцизм *recorder* «*a musical instrument that you play by blowing into a hole at the top while putting your fingers over other holes*» являється омонимом существительного *recorder* «*someone whose job is to make an official record of what is said in the court*» [26, с. 1181], хоча в словнику обидві одиниці поміщені в одну вокабули як ЛСВ полісемантів. Брітанізм *keeper*, утворений в результаті усічення від слова *goalkeeper*, є омонимом слова *keeper* «*someone who is responsible for looking after something*», В словникову статтю якого він включений як ЛСД в тому ж словнику [26, с. 782]. У словникову статтю іменника *grass* «*a very common plant with thin green leaves that covers the ground*» входить британізм *grass* «*a person, usually a criminal, who tells the police what other criminals have done*» [26, с. 620–621], утворений шляхом скорочення від іменника *grasshopper* «коник» в розмовному значенні «донощик», що призвело до утворення омонімів.

Скорочення є один із значущих шляхів освіти омонімів в сучасній англійській мові, в тому числі Дивергент. Наприклад, брітіцизм *sub* «*subeditor – someone whose job is to read what someone else has written and find and correct their mistakes*» є омонимом загальноанглійського *sub* «*substitute, especially someone who plays instead of another player in a sport*» [26, с. 1429]. У британській англійській дивергенти–омоніми утворюються і в результаті створення одиниць «римовамого сленгу» (rhyming slang). Брітанізм *tea leaf* «*a thief*» [26, с. 1472], що включений до словникових джерел *tea leaf* «*a leaf from*

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

the tea plant that is dried, cut into small pieces, and used for making tea» як дивергентное значення, є дивергентом–омонімом, утвореним в діалекті кокні в результаті римування *thief – tea leaf*. Таким чином, дивергенція варіантів англійської мови на лексико–семантичному рівні знаходить прояв як в рамках полісемії, так і в рамках омонімії.

Висновки.

Отже, здійснений аналіз змістовних зв'язків британських дивергентних значень імен осіб з вихідними значеннями дозволив встановити, що класифікаційні зв'язки переважають над імплікаційними, а серед класифікаційних зв'язків пріоритетнішим є гіпер–гіпонімічний зв'язок. Аналіз змістовних зв'язків дивергентних значень в семантичній структурі багатозначних слів в макросистемі англійської мови дозволяє на наступних етапах дослідження виявити культурно–специфічні когнітивні моделі, що лежать в основі формування дивергентів і визначення загальних тенденцій розвитку полісемії в умовах макросистеми англійської мови.

Список використаних джерел:

1. Айзеншток І. До соціології повістей Квітчиних (на 150 роковини народження письменника). *Червоний шлях*. 1928. № 12. С. 133–149.
2. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка. М., 1959.
3. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / уклад. Бусел В. Т. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
4. Герви О.Ю. Виды лексической полисемии в структуре дискурса : дис. ... канд. филол. наук. М., 2001.

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

5. Деменчук О. В. Колоративна композита в англійській мові: когнітивно-ономасіологічний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. “Германські мови” / О. В. Деменчук. – К., 2003. – 19 с.

6. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. — Вінниця: Нова книга, 2005. — 224 с.

7. Ковальська І. В. Колористика як перекладознавча проблема : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. “Перекладознавство” / І. В. Ковальська, Київ. нац. ун-тім. Т. Шевченка. – К., 2001. – 19 с.

8. Крицберг Р.Я. Дивергенция региональных вариантов английского языка : автореф. дис. ... д-ра филол. наук. Киев, 2001.

9. Маковский М.М. Системность и асистемность в языке. Опыт исследования антиномий в лексике и семантике. М., 2006.

10. Никитин М.В. Курс лингвистической семантики. СПб., 1997.

11. Поливанов Е. Д., Мутационные изменения в звуковой истории языка, в его сб.: Статьи по общему языкознанию, М., 1968.

12. Психолінгвістика <https://psycholinguistics.fandom.com/wiki>

13. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. О. Селіванова. – К. : Фитосоціоцентр, 1999. – 148 с.

14. Швейцер А.Д. Литературный английский язык в США и Англии. М., 2003.

15. Barnett, Jim, Inderjeet Mani, Elaine Rich, Chinatsu Aone, Kevin Knight, Juan C. Martinez(1991b). ‘Capturing Language-Specific Semantic Distinctions in Interlingua-Based MT’. In Proceedings of Machine Translation Summit, 25-32, Washington, DC.

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

16. Becher, Victor, Juliane House, and Svenja Kranich 2009 “Convergence and Divergence of Communicative Norms through Language Contact in Translation.” In *Convergence and Divergence in Language Contact Situations*, ed. by Kurt Braunmüller, and Juliane House, 125–152. Amsterdam: John Benjamins

17. CDE – Chambers Dictionary of Etymology. New York : Chambers, 2006.

18. Dave, Sachi, Jignashu Parikh, and Pusak Bhattacharyaa (2001). ‘Interlingua-based English-Hindi Machine Translation and Language Divergence’. *Machine Translation* 16 (4), pp. 251-304

19. Dorr, Bonnie (1994). ‘Classification of Machine Translation Divergences and a Proposed Solution’. *Computational Linguistics*, Vol. 20 (4), pp. 597-633.

20. DORR, Bonnie, Necip Fazil Ayan, and Nizar Habash (2004). ‘Divergence Unraveling for Word Alignment of Parallel Corpora’. *Natural Language Engineering*, 1 (1),

21. Gupta, Deepa, and Niladri Chatterjee (2003). Identification of Divergence for English to Hindi EBMT. In *Proceeding of MT Summit-IX*, pp. 141-148.

22. [Hopper, Paul J.](#) “On some principles of grammaticization”. In Elizabeth Closs Traugott and Bernd Heine, eds. *Approaches to Grammaticalization*, Vol. I. Amsterdam: John Benjamins, 1991. pp. 17–36.

23. Köhl, Karoline & Kurt Braunmüller 2014. In *Stability and Divergence in Language Contact* [Studies in Language Variation, 16]

24. Langacker R.W. *Language and Its Structure*. USA, 1973.

25. *Longman Dictionary of Contemporary English*. Italy : La Tipografica Varese, 2003.

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

26. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Malaysia, 2004.

27. Malamatidou, Sofia 2016. Understanding translation as a site of language contact. Target 28:3

28. Polivanov, E. D. “Mutatsionnye izmeneniia v zvukovoi istorii iazyka.” In his collection *Stat’i po obshchemu iazykoznaniiu*. Moscow, 1968. <https://encyclopedia2.thefreedictionary.com/Divergence+in+Linguistics>

Melnyk N. I. PECULIARITIES OF BRITISH WORDS DIVERGENCIES IN ENGLISH LANGUAGE

The features of defining the essence of divergence in the linguistic context are investigated and its classification is presented in the issue. The author has determined that the essence of the concept of "divergence" lies in the variant lexical use of the meaning, function and morphological properties of concepts (phrases or constant expressions) between two languages; divergence manifests itself in linguistics through the phonologization of phoneme variants, the positional change of sounds, the allophonic divergence within a single phoneme, and through linguistic evolution. It is established that "lexico-semantic divergences" are formed within the given national variant of English, interacting with its general English meanings, thus expanding the semantic structure of the word. The author singles out and clarifies the meaning of the term "Britishism", which is defined as the main form of English word-specific English-language reference sources.

It has been found that socio-cultural changes in society and the historical progress of the language serve as factors of divergence in the English language, in

Мельник Н. І. Особливості дивергентності британізмів у англійській мові / Н. І. Мельник // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Том 30 (69) № 3, 2019. – С.144 –150.

the national version of the vocabulary is adapted to the needs of the nation, and as a result, new locally-marked meanings appear in the semantic structure of the word.

The article also analyzes the peculiarities of the content relations of divergent meanings in the semantic structure of multivalued words in English and finds that they are characterized by both the social development and the interplay of lexical, semantic, grammatical and other phenomena in the language. The author has found that divergence is divided into implicit (cognitive analogue of real relations of the entities of the objective world) and classification (community of the entities of the objective world, which is manifested by certain features), connections between concepts. It has been found that classification links outweigh the implication, and hyper-hyponomic communication is preferred over classification relations. The analysis of the substantive relations of divergent values in the semantic structure of multivalued words in the English macro-system allows us to identify, in the following stages of the study, the cultural-specific cognitive models that underlie the formation of divergences and determine the general trends of polysemy development in the macro-system.

Keywords: *divergence, lexico-semantic divergence, divergence, britanizms, semantic structure.*